

Въ българското царство имало два вида боляри, вътрѣшни и външни: първитѣ служели при двора на великия канъ, а вторитѣ изпълнявали разни служби въ областитѣ на държавата. Слѣдъ боляритѣ идѣли багаинитѣ,—герои, които се били прочули по своето юначество, или „багаини багатури“ — юнаци надъ юнацитѣ. Българитѣ имали много видове военно-административни началници. Слѣдъ великия канъ идѣлъ неговиятъ синъ, (прѣстолонаслѣдникътъ), който носѣлъ титлата „конартикинъ“; слѣдъ него идѣлъ кавканътъ, който билъ единъ видъ държавенъ канцлеръ, но командувалъ по нѣкога и цѣлата войска на великия канъ; а слѣдъ кавканътъ идѣли „тарканитѣ“, които имали нѣколко чина (були, олгу, калу, бори, а може би и други); а най-послѣ идѣли чиноветѣ: копанъ и колубъръ. Вишитѣ военно-административни длѣжности се давали на лица отъ най-виднитѣ родове, отъ които имената на нѣкои (киригиръ, чакагаръ, кубиаръ и ермиаръ) се срѣщатъ въ открититѣ до сега каменни надписи, направени по заповѣдь на великитѣ канове. Но освѣнъ вишитѣ началници, всѣка племенна дружина си имала свой родовъ началникъ.

Българитѣ въвели своята племенна военно-административна наредба и между подчиненитѣ имъ племена, които поставяли подъ властѣта на тѣхнитѣ родови началници. Нѣщо повече, тѣ организирали даже и плѣнниците, като имъ възвръщали оржжието и ги поставяли подъ властѣта на нѣкое довѣрено лице измежду тѣхъ. Племенната военно-административна наредба давала възможностъ на малочисленитѣ българи да изкарватъ значителна военна сила на бойното поле; защото всѣки началникъ на племе или на област билъ задълженъ да се прѣдставя въ военно врѣме прѣдъ великия канъ съ своята дружина, която трѣбало да държи винаги готова за война, снабдена съ коне и съ всички военни принадлежности. — Който отъ племеннитѣ началници се откажелъ да отиде на война, бивалъ наказванъ съ смъртъ.

Военната сила на българитѣ се състояла въ тѣхната конница и въ спомагателнитѣ пѣши отряди, които